
Seria: Profesorki Super-babki
No 28
Podseria: Doktorki Kościoła

Św. Katarzyna ze Sieny – Patronka Europy¹

Cytat²:

„Służba nie jest wstydem, ponieważ służyć Bogu nie oznacza być poddanym, lecz panować. Im doskonalsza jest ta służba, im bardziej stajemy się Mu poddani, tym bardziej jesteśmy wolni i tym bardziej panujemy nad sobą. Wówczas nie panuje nad nami żadna rzecz, a zwłaszcza grzech.”

O wieczna Trójco! Jesteś morzem bez dna, w którym im bardziej się pogrążam, tym bardziej się odnajduję. A im bardziej się odnajduję, tym bardziej szukam Ciebie. O Tobie nigdy nie można powiedzieć, teraz koniec! *Św. Katarzyna ze Sieny.*

Polecane/omawiane książki:

- [1] Piotr Kostyło: *Katarzyna Sieneńska*, Wydawnictwo WAM, Kraków, 2003.
- [2] *Katarzyna ze Sienny*. Teresa z Avila. Pod red. Ks. Jerzy Misiurek i inni, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1997.
- [3] Don Brophy: *Katarzyna ze Sieny, Niepokorna Święta*. eSPe, 2011.

Słowa kluczowe: średniowiecze, listy, patronka pielęgniarek (Papież Pius XI), Toskania

Bohaterka odcinka to kolejna Doktorka Kościoła. Polecane książki to: prawie broszurka [1], książeczka z serii Wielcy Ludzie Kościoła, kieszonkowy format, równo 100 stron w miękkich okładkach. Książka [2] to opracowanie teologiczne – firmowane przez Wydział Teologii KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski). Też miękkie okładki – 214 stron poświęconych dwóm naszym Bohaterkom. Książka [3] to gruby tom, 440 stron, miękkie okładki ze skrzydełkami. Na okładce kilka słów o Bohaterce: <<...[Jej] rad słuchali papieże i królowie>>.

¹ <https://www.niedziela.pl/artukul/113657/nd/Patronki-Europy>; także Św. Edyta Stein oraz Św. Brygida Szwedzka

² <https://zyciorusy.info/sw-katarzyna-ze-sieny/>;

Esej będzie głównie dotyczył książki [1]. Katarzyna Benincasa pochodziła z sienieńskiej, mieszczańskiej rodziny. Żyła w latach **1347 – 1380**, zatem 33 lata, czyli w średniowieczu.

W Polsce w tym czasie władali król Kazimierz III Wielki³ (1333–1370) oraz Ludwik Węgierski⁴ (1370-1382). Doszło do scalenia Polski po okresie rozbicia dzielnicowego. A dodatkowo (niedługo potem) zawarto z Litwą Unię w Krewie⁵ (1385). We Włoszech nadal trwało rozbicie na państewka i państwa miasta, aż do XIX wieku!!! Zatem Włochy jako państwo w dzisiejszym kształcie są relatywnie nowym bytem politycznym.

Katarzyna jest w naszej serii – powtórzmy – bo Papież Paweł VI ogłosił doktorami kościoła w dniu 4 października 1970 właśnie Ją oraz kilka dni wcześniej tj. 27 września 1970 roku – św. Teresę od Jezusa. Zatem w **2020** będzie można świętować **50-lecie** tej decyzji. **Doktorami Kościoła** ogłaszani są święci, którzy wnieśli do myśli teologicznej i historii kościoła coś znaczącego, ważnego, czy wyjątkowego. Dlatego praca [2] dotyczy obu tych wybitnych Pań.

Nasza Bohaterka była 23-cim spośród 25 dzieci swego ojca. Czy miał więcej żon? Czy urodziła je wszystkie jedna kobieta? Jej siostra bliźniaczka zmarła po porodzie. Wstąpienie do zakonu czasami wiązało się z tzw. wianem. Zapewne Jej rodziców nie stać było na takie wiano?? Czyli Katarzyna nie została nigdy zakonnicą. Jednak w wieku 7 lat prywatnie ślubowała Bogu dziewictwo, a kilka lat później, wstąpiła do tzw. fraternalnego świeckiego Zakonu Braci i Sióstr od Pokuty św. Dominika (tercjarzy dominikańskich) przy kościele dominikanów w Sienie. Dziś mało znane są grupy świeckich wspierających zakony... Jest to tzw. „3-ci zakon”, nie mieszkający w klasztorze, wspierający zakon właściwy...Jedna z sióstr mojego dziadka (Janina) należała do takiej grupy z Zabrze...

Autor eseju często jeździ do miejsc związanych z bohaterkami, jeden esej może być pisany i odkładany, przez kilkanaście miesięcy, aż w końcu zgromadzone zdjęcia są w miarę kompletne. Pierwszy rozdział w książce [1] to: „Miasto”, pierwsze zdanie to pytanie: "W jakim mieście i w jakim społeczeństwie przyszła na świat i żyła Katarzyna?" Tak pomyślał i eseista, i pojechał na wycieczkę do Toskanii. Warto na końcu spojrzeć na zdjęcia ze Sienny, która – co wspaniale – zachowała się zwłaszcza w centrum prawie w całości – jakby było się w średniowieczu!!!!

Wracając do naszej Bohaterki, po złożeniu przyrzeczeń tercjarskich w wieku 17 lat, prowadziła w swoim rodzinnym domu ascetyczne (czyli skromne, pełne wyrzeczeń), niemal klasztorne życie zgodne z zasadami duchowości dominikańskiej: pomagając jednocześnie biednym, chorym i trędowatym. W 1370 r., uzasadniając to wolą Chrystusa, rozpoczęła życie apostołskie tzn. wyjaśniła Pismo Święte oraz podejmowała akcje związane problemami ówczesnego kościoła. Jej wpływowi przypisuje się liczne nawrócenia osób pochodzących z różnych warstw społecznych. Dnia 1 kwietnia 1375 r. w jednym z kościołów w Pizie otrzymała stygmaty w formie

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Kazimierz_III_Wielki;

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwik_W%C4%99gierski;

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Unia_w_Krewie;

krwawych promieni (nie zaś otwartych ran). Zmarła w Rzymie, ofiarowując swoje życie i śmierć za Kościół i papieża. Jej ciało, znajduje się w rzymskiej bazylice Najświętszej Maryi Panny. Natomiast sama Jej głowa - spoczywa w kościele św. Dominika w Sienie.

Katarzyna ze Sieny jest autorką „Dialogu o Bożej Opatrzności”, zwanego Księgą Boskiej Nauki (Księgą Bożej Doktryny), którą, nie potrafiąc pisać, podyktowała w mistycznym natchnieniu, oraz licznych listów, które również dyktowała i wysyłała do papieża, biskupów, monarchów i innych wpływowych ludzi i instytucji. To był wyraz tejże apostołskiej aktywności. W ikonografii święta przedstawiana jest w białoczarnym habicie dominikańskim, w dłoniach, na których widnieją stygmaty, trzyma białą lilię (symbolizującą czystość) i książkę (symbol nauki), często różaniec (symbol modlitwy) albo krzyż (śmierć dla uciech światowych). Na głowie zazwyczaj ma koronę cierniową (rozmyślanie nad Męką Pańską).

Pomnik Św. Katarzyny w Sienie, na przedmieściu. Na cokole można przeczytać, iż jest Ona Doktorem Kościoła oraz Patronką Europy, a także Włoch

W książeczce [1] przedstawiony jest rys historyczny księstwa Sieny. Seria może inspirować do nauki historii – jako hobby, a nie z przymusu. W szkołach zmniejsza się liczba godzin wszystkich przedmiotów, bo mamy wolne soboty oraz wprowadzane są nowe przedmioty np. informatyka lub podstawy ekonomii. Eseista ma ponad 60-siątkę, dawniej lekcje były także w soboty!!! Nie było też wielu godzin języków obcych.

Wracając do historii, tereny dzisiejszych Włoch były podzielone na wiele państw, królestw, księstw oraz państw miast. Państwa te często prowadziły ze sobą wojny m.in. księstwo Sieny, księstwo Florencji, Królestwo Sycylii, Królestwo Neapolu oraz Państwo Kościelne.

Matka Bohaterki chciała wydać Katarzynę za mąż, ale Bohaterka sprzeciwiała się woli rodziców. Została (jak powiedziano) tercjarką dominikańską, przy czym zwyczajowo członkinie tejże organizacji pogłębiały wiedzę religijną pod opieką zakonników. Dziewcząt w średniowieczu nie uczono pisać. Natomiast zakonnice uczyły się i często potrafiły pisać, bo często i one przepisywały księgi!!! W klasztorach były specjalne pracownie – tzw. sciptorium, sciptoria, gdzie były stoły, atrament, pióra, farby, pędzelki itd. Gdy się o tym dowiedziałem – pomyślałem – teraz wszystko jasne. Zakonnice przepisywały też księgi do śpiewów kościelnych. Zdaje się, że właśnie one robiły przy okazji piękne ilustracje. Katarzyna uczyła się teologii od zakonników. Są oczywiście średniowieczne „hejty” oskarżające Ją i jej nauczycieli o ... coś tam. Bohaterka – jak napisano powyżej – uczyła się tylko na pamięć. Miała widzenia mistyczne, które nasi *hejterzy* określają jako objawy choroby, majaczenie w gorączce itp. Kościół oczywiście analizuje wszelkie przekazy, gdyby były tam zapisy sprzeczne z całą nauką i wiedzą Kościoła - byłyby odrzucone. Miała „ojca duchownego” wyznaczonego przez Zakon Dominikanów (str. 34-35 [1]). Ojciec duchowy, spowiednik – to Rajmund z Kapui, który z kolei napisał życiorys swojej podopiecznej.

Uznano powszechnie Jej wiedzę. Była – na przykład – wysłana do Awinionu (str. 36 [1]) na rozmowy z duchownymi. Nie podobało się niektórym ówczesnym mężczyznom, do tego stopnia, iż chcieli oskarżyć Ją o herezję, ale nigdy nic takiego nie byli w stanie Jej przypisać, znaleźć w Jej wypowiedziach czy pismach!!! Podania głoszą, iż w czasie ekstazy wbito Jej szpilkę w stopę, nie skłoniło to Bohaterki do przerwania swojej działalności. Sprzeciwiała się nadużywaniu władzy kościelnej. Wydaje się, że w Polsce tego nie było wcale czy ewentualnie nie w takim stopniu jak np. w Niemczech czy Włoszech. Istniały oprócz Państwa Kościelnego, Księstwa Biskupie jak np. Salzburg czy Wurzburg, władcą był Prince-Bishop, czyli „książę biskup”, władca księstwa będący biskupem kościoła katolickiego. W Polsce bywało, że biskupem zostawał ktoś z dawnego wysokiego rodu, ale nie było takich księstw!!!!

Strona 51 [1] cytat z listu Bohaterki z roku 1375 do nuncjusza apostolskiego Gerarda di Puy: „musisz uczynić wszystko, co w twojej mocy, aby wyrzucić z Kościoła pasterzy, którzy stali się *wilkami* [...] dbającymi o dobre jedzenie, piękne pałace i dorodne konie”. Strona 52 [1] – omawiany jest list Katarzyny do Papieża Grzegorza XI. Ktoś ze współpracowników pisał listy po łacinie, dyktowane przez Katarzynę po Włosku – lub w jednej ze średniowiecznych odmian tego języka!!! Rzadko się zdarza, aby Bohaterka serii nie znała wielu języków, ale raz mamy taki przypadek.

Warto przeczytać wszystkie polecane książki, ale przynajmniej [1]. Z tylnej strony okładki mamy informację: „Świętość Katarzyna ze Sienny to bycie wśród ludzi i poświęcenie się bez reszty służbie Kościoła, [...] by praktykować dzieła miłosierdzia. Przyczyniła się do przezwyciężenia kryzysu w Kościele oraz tzw. „niewoli Awiniońskiej”, czyli do przywrócenia Rzymu – stolicą papieżstwa. Strona 86 [1]: „Udało

się Jej namówić papież Grzegorza XI do powrotu do Rzymu" - na pewno wielu innych do tego dążyło, ale historia przypisuje Jej ważną w tym rolę. „Pomagała wynegocjować pokój między Florencją i papieżem”.

W Jej czasach, nie było ZUS-u, nie było emerytur, nie było sms-ów. Zatem opieka nad opuszczonymi była czymś co Ją wyróżnia – dlatego patronuje pielęgniarkom. Nawoływanie do przestrzegania oczywistych zasad nie zawsze jest popularne. Zachowały się jej dzieła pisane oraz listy.

W pracy [2], strona 65, mamy rozdział pt.: „Aktualność nauczania św. Katarzyny ze Sieny”, gdzie opisano m.in. genezę ogłoszenia Jej Doktorem Kościoła. Jest przegląd prac od XIX wieku, gdzie na nowo przeanalizowano Jej dzieła. Ideę nominacji ogłosił papież Paweł VI, już 15 października 1967 na zakończenie Kongresu w sprawie Apostolatu Świeckich. Analizowane są także Jej dzieła z punktu widzenia teologii, ale to już pozostawiamy pasjonatom.

Praca [3] to wręcz dzieło historyczne, bibliografia i przypisy to około 50 stron!!!! Jest też rozdział pt. „Chronologia”, gdzie zestawiono fakty historyczne z okresu życia Bohaterki, aby lepiej zrozumieć tzw. tło dziejowe m.in. 1337 umiera Giotto, początek wojny stuletniej między Francją i Anglią, 1374 umiera Petrarca, 1375 umiera Boccaccio. Byli to twórcy dzieł sztuki lub dzieł literackich. Może znała ich dzieła lub ktoś je Jej relacjonował.

Polecane książki warto przeczytać, eseista czytał je w czytelni biblioteki Instytutu im. Jana Kantego w Bielsku-Białej, za ich udostępnienie – serdecznie dziękuję.

Polecam zdjęcia zrobione na miejscach, w których żyła Bohaterka. Dzięki niej eseista odwiedził Włochy.

Kanonizacja - 14 kwietnia 1461 r. papież **Piusa II**,
Ogłoszenie Doktorem Kościoła - 4 października 1970 roku papież **Paweł VI**,
Ogłoszenie patronką Europy - papież **Jan Paweł II** (w 1999 roku).

Bibliografia dodatkowa

1. *Katarzyna ze Sieny (św. ; 1347-1380): Dialog o Bożej opatrzności czyli Księga Boskiej nauki*, W Drodze, Poznań, 1987.
2. *Katarzyna ze Sieny, Listy, W drodze, Poznań, 2016.*
<https://www.wdrodze.pl/fragmenty/20161114223338SW%20Katarzyna%20EBOOK%20fragment.pdf>; fragmenty w/w książki dostępne on-line!!!! Warto przeczytać choć wstęp i jeden list.
3. *Maria Adelaide Mongini: Rozwój kultu i ikonografii św. Katarzyny ze Sieny w Polsce*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2006.
4. Louis de Wohl: *Św. Katarzyna ze Sienny. Oblężenie niebios*. Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, Sandomierz. 2008.
5. *Mistrzynie świętości i prawdy : Katarzyna ze Sieny, Teresa z Avila / red. Jerzy Misiure*
6. Otto, Maria. "Późnogotycki ołtarz św. Katarzyny Sieneńskiej z kościoła oo. Dominikanów w Krakowie." *Analecta Cracoviensia* 23 (1991).
7. Rajmund z Kapui: *Żywot Świętej Katarzyny ze Sieny*. W Drodze. Poznań 2010.
8. Frances Alice Forbes: *Św. Katarzyna ze Sieny. Doktor Kościoła*. Wydawnictwo Diecezjalne Sandomierz. 2013.

Podseria: Doktorki Kościoła

1. Św. Hildegarda z Bingen – no 25
2. Św. Katarzyna ze Sieny – no 28

w przygotowaniu:

3. Św. Teresa z Avila
4. Św. Teresa z Liseux

Śladami Bohaterki

Siena w roku 2019

Panorama miasta z przeciwległego wzgórza, na którym stoi w/w pomnik

Bazylika Św. Dominika,
gdzie znajdują się relikwie
głowy Świętej Katarzyny

Bazylika – drzwi oraz wieża

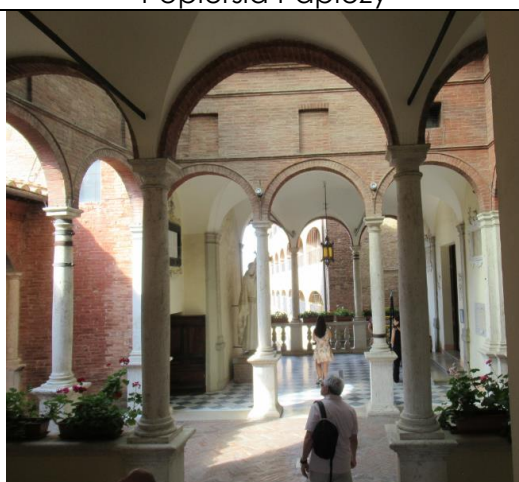

Sanktuarium – dom Św. Katarzyny

Popiersia Papieży

Dziedziniec - patio

Stare Miasto w Sienie

W górę i w dół – tak się chodzi po centrum

Uliczki na Starym Mieście

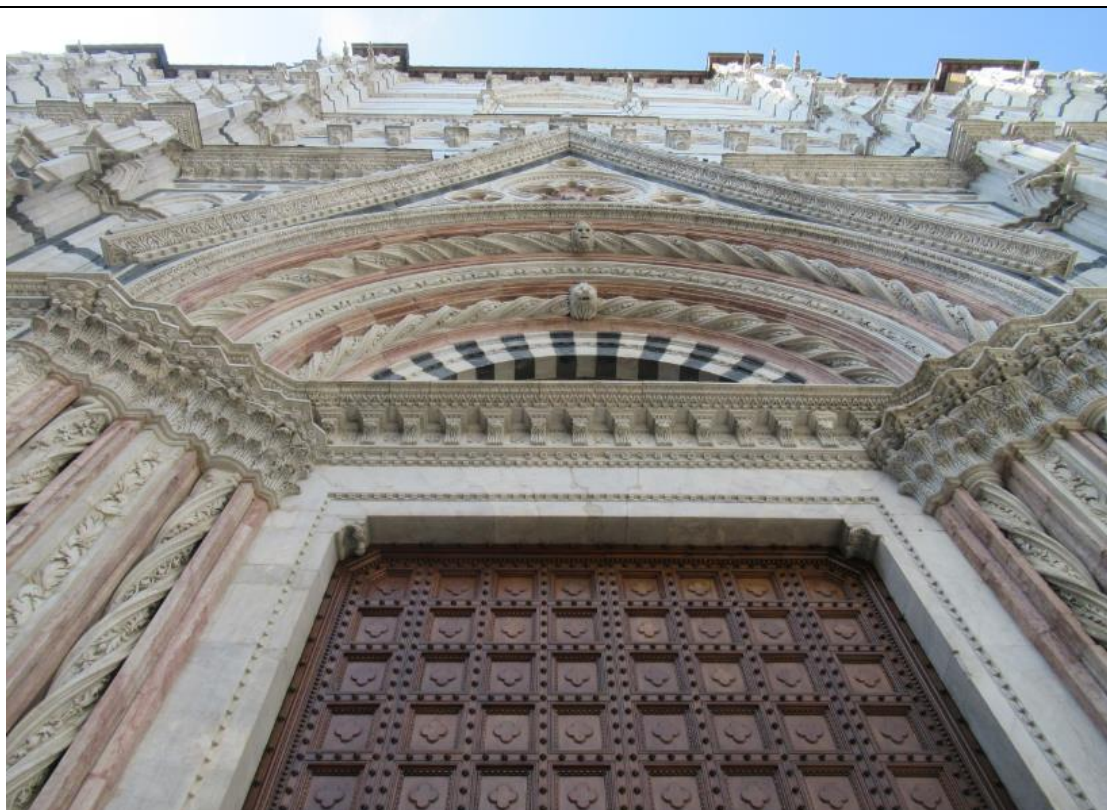

Sklepy

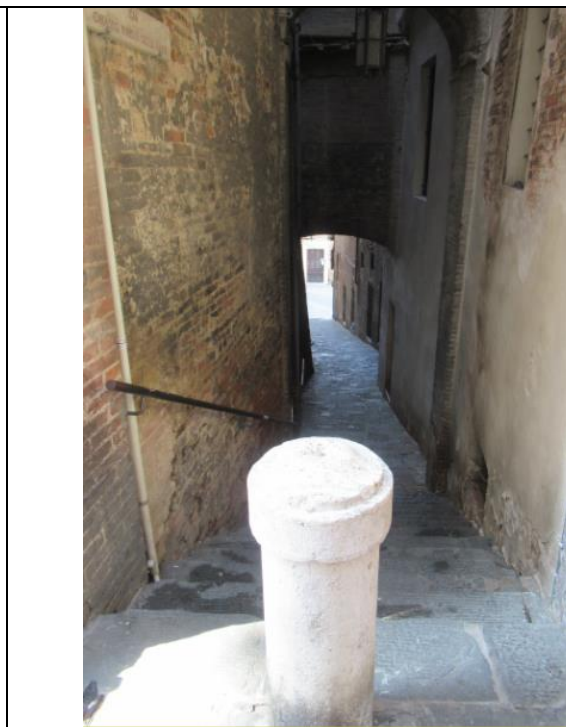
Widok na kościół Św. Dominika

Jeden z kościołów w stylu włoskim – biały kamień, bogate zdobienia

Sklepy na placu kościelnym

KATEDRA W SIENIE⁶ - w dużej mierze zbudowana w latach 1215-1264, zatem za życia Św. Katarzyny już była gotowa

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Katedra_w_Sienie; informacje o Katedrze.

W muzeum Katedry są wspaniałe zbiory ksiąg do śpiewów kościelnych

Papież Pius II rozważa sprawę Katarzyny ze Sieny – malowidło na ścianie muzeum

Pomnik Papieża Piusa II

Ambona

RYNEK – CENTRALNY PLAC SIENY

Po lewej: herb Sieny, u góry: widok na plac,
u dołu: dziedziniec Ratusza

Zdjęcia autora eseju szawislak@ath.bielsko.pl;

DODATEK

Przykładowe Miejsca Kultu w Polsce

1. Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Katarzyny Sieneńskiej
Archidiecezja Poznańska, 64-000 Kościan, Choryń 21
Proboszcz: ks. Marian Derkaczewski.

<http://www.choryn.archpoznan.pl/index.php/ciekawe/51-sw-katarzyna-ze-sieny;>

2. Parafia w miejscowości w pobliżu Bielska-Białej
Frydrychowice 88, 34-108 Frydrychowice (koło Wadowic)
Kaplica pw. Św. Katarzyny ze Sieny.